

textos

www.aprendretextos.com

Justificació

FONAMENTACIÓ EL NOM PROPI

Novembre 2010

CURS Educació Infantil

ACTIVITATS AMB
EL LLENGUATGE

Entrada al sistema d'escriptura

UNITAT DEL
LLENGUATGE

Noms propis

Com citar el document:

Teberosky, A. (2010). El nom propi. Document no publicat.
Disponible a www.aprendretextos.com

1. Justificació

El noms propis serveixen per a una àmplia varietat de funcions socials: ens connecten amb la nostra família i són part de la nostra identitat social i cultural. Formen part també de la nostra identitat psicològica, serveixen perquè es dirigeixin a nosaltres a través d'apel·latius i permeten als altres saber qui som. A més, a les classes de Preescolar se'ls ha reconegut recentment una altra funció en relació amb l'aprenentatge de l'escriptura: la funció especial de facilitar la comprensió del sistema d'escriptura; és a dir, serveixen per a donar sentit a l'escrit perquè són la primera forma estable d'escriptura que els nens reconeixen i produeixen.

Els noms propis van tenir un lloc particular a la història de la comunicació escrita, atès que no depenen del missatge sinó que, en certa manera, són independents. D'altra banda, també tenen estabilitat en la forma escrita. Així, tal com assenyala Christin (1998), aquesta independència i estabilitat coincideixen per a facilitar el seu aprenentatge.

Malgrat que siguin noms de la llengua, els noms propis tenen un estatut especial. Mentre que per als parlants funcionen com una etiqueta o marca que els relaciona amb un objecte singular (Molino, 1982), també funcionen amb una designació rígida, invariant. Per aquest motiu, es pot inferir la classe gramatical a la qual pertanyen els noms propis, fins i tot, els noms desconeguts.

Altrament, com els noms de persones, altres noms tenen el mateix estatus: els noms d'animals, els apel·latius (mare, oncle, doctor, etc.), els títols, els noms de llocs o de moments en el calendari (Pasqua, Nadal, etc.), els noms d'institucions o els noms de productes humans (que designen personatges en la ficció o designen productes comercials).

2. Aprenentatge dels noms propis

Com hem comentat, el nom propi té una funció en la història individual de l'aprenentatge inicial de l'escriptura, i aquesta funció es pot resumir de la següent manera.

2.1. Primer model estable d'escriptura

A semblança de les etiquetes comercials, l'escriptura dels noms propis sol ser altament freqüent a la família i a l'ambient de la classe d'Educació Infantil. A més, com en el cas de les etiquetes comercials, els noms propis apareixen en contextos més o menys

fixos. Estan escrits com a llista per a controlar l'assistència i les activitats quotidianes, estan escrits en les pertinences personals dels nens (bata, abrics, carpeta, llibres, gots o altres pertinences) o en els armaris i penjadors, etc.

Però, a diferència de les etiquetes comercials, la interpretació del nom propi no depèn del context; és a dir, no rep una interpretació diferent perquè acompanyi dibuixos diferents. Encara que la interpretació pot ser global, o sigui, no totes les lletres s'arriben a interpretar en correspondència amb les parts del nom, el nom és estable. En aquesta situació, el nen adjudica el valor de cognom a les lletres que sobren, però no els atribueix noms d'altres persones ni noms comuns.

Una altra diferència respecte a les etiquetes comercials és que la tipografia usada pels noms propis sol ser manuscrita: de la pròpia producció del nen o l'escriptura del mestre/a, amb un tipus de lletra uniforme i d'un mateix color. Aquesta aparença gràfica orienta el reconeixement que el nen fa i en el qual es basarà més per a trobar les regularitats i elements gràfics de l'escrit.

2.2. Prototip del que es pot escriure

Quan comencen a tractar d'entendre quina és la forma específica de representació de l'escriptura, la primera hipòtesi que els nens desenvolupen és la del prototip del "s'escriu": s'escriuen els noms (de persones o de coses). Dit d'altra manera, quan es comença a pensar en què és el que està escrit en un text, o què és "el que es pot escriure", apareix la idea sobre el fet que s'escriuen els noms ("hipòtesi del nom", Ferreiro i Teberosky, 1979).

Aquesta és una resposta molt freqüent, però com interpretar-la? Es pot interpretar que pel nen els noms que s'escriuen són una propietat més de l'objecte al qual acompanyen, com el color o la grandària (com en un dibuix); o bé interpretar que els noms són les peces més aïllables de l'enunciat que s'usen per a respondre a la pregunta "com es diu?". Per això, esdevenen **prototips** de les paraules que s'escriuen. Creiem que aquesta segona interpretació és més adequada perquè, a diferència del dibuix que representa els objectes, les lletres representen els noms dels objectes pel nen, és a dir, com es diuen, una propietat que el dibuix no pot representar (Ferreiro, 1997).

2.3. Finestra al sistema d'escriptura

Què pot aprendre el nen a partir de l'escriptura de noms? En els noms es poden observar moltes de les **convencions** de l'escrit. Per exemple, convencions sobre les

lletres que comencen a aprendre a partir de l'escriptura del seu nom: la forma de les lletres que s'aprenen per a escriure el propi nom, la identificació de les lletres inicials a partir del propi nom ("la meva", "la del meu nom"), el nom de la lletra que s'aprèn com una etiqueta integrada al nom ("la d'Anna", "la de David"), les relacions entre les lletres i els valors sonors convencionals que es poden inferir per la pertinença al nom ("la de la Maria, la /ema/").

Passa el mateix amb les regularitats del sistema que es comencen a inferir a partir del coneixement dels seus noms i dels noms dels companys. Els nens descobreixen els aspectes quantitius respecte a la quantitat de lletres i els aspectes qualitius de repetició o distribució de les lletres en els noms. Aquestes regularitats formen part del sistema gràfic de la llengua.

Així mateix, la diferent procedència cultural dels nens pot donar l'oportunitat de fer comparacions entre les formes i usos culturals, i d'aquesta manera, augmentar la consciència lingüística sobre els noms propis. A més, poden aprendre a usar el terme "nom" per a referir-se a les unitats gràfiques de la grandària d'una paraula.

2.4. El nom propi com a contingut d'aprenentatge

Els continguts que es presenten tracten dels models de reconeixement de formes gràfiques, l'accés a l'estructura del sistema alfabètic, la segmentació, l'anàlisi i les composicions dels noms, les variacions tipogràfiques i els diferents suports d'escriptura.